

דייקא. הקב"ה מניח תפילין כו'. ותית שכנגד כולם שמקור התורה הוא למעלה מעלה. וכמ"ש בוהר ע"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש שאני אורייתא דעמלה לעילא מן שמשא. פי' שהוא למעלה מעלה מבחי' שמש ומגן ה' אלקים דהיינו כשהוי"ה נמשך באלקים כו'. וגילויי בחי' זו לא נמשך להאבות רק לישראל במית פנים בפנים דבר כו' אנכי מל שאנכי כו'.

אך הנה כדי שיהי' בחי' זו בגלוי מבחי' צ"ל תחלה בחי' הסתלקות למעלה כי שרשו למעלה הוא בחי' מטי ולא מטי החיות רצוא ושוב. וכדי שיהיה בחי' מטי צ"ל תחלה בחי' לא מטי. וכפי ערך השוב בגלוי שאח"כ כו' הוא בחי' הרצוא שבתחלה. ולכן היה מתחלה זמן הגלות ושלטת מצרים מפני הסתלקות החיות למעלה. כי הנה כתיב רם על כל גוים ה' על השמים כבודו. שכל עכרים מקבלים שפעם וחיותם מבחי' רוממות רם כו' על השמים כו'. שכשהוא נבחי' המשפילי לראות בשמים אזי מי כה' אלקינו כתיב שאין הקב"ה משרה שכינוא אלא על ישראל. והיינו בהמשכת גילוי אור א"ס ב"ה למטה שתלוי במעשה התחוננים הממשכים עבודתם בחי' גילוי זה. משא"כ במקור למעלה שהוא בחי' רוממות גם העכרים מקבלים שפעם משם ע"י השתלשלות וירידת המדרגות. וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבניי (בנודע מענין שבירת הכלים) וזהו שאמרו רז"ל למה נקי' הר סיני שירדה שנהא לעכרים. דהיינו ע"י הר סיני דוקא בגילוי מ"ת. אבל קודם כ"ת לא היתה שכינוא אלא על ישראל. והיינו בעכרים מקבלים חיותם. ולזאת מ"ת אמר משה למה הרעות היתה זאת התשובה כי וראא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ועתה אני רוצה שידעתם כי אני הוי' והייתי לכם לאלקים. פי' שבחי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהיה לכם בבחי' אלקים השורה עליכם. וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והיה הוי' לי לאלהים. פי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהיה לי בבחי' אלקים. וכדי שיהיה גלוי זה גם בבחי' זו צ"ל תחלה הסתלקות החיות. ושם הוא רם על כל גוים לפיכך במדה ומשקל שהיה צ"ל גלוי אלקות במית. כו' היה בחי' ההסתלקות וזמן הגלות ושלטת מצרים רד"ו שנה כו'. ולכן גם בגלות אדום הוא אריכות הגלות בבחי' רצוא כדי שיהי' בחי' שוב לימות המשיח כו'. כי עין בעין כו' ביתר שאת יותר עז בממית שלא ראו עין בעין כ"א שומעים הנראה וכו'. והנה בחי' ראשונה שהוא בחי' יחוד הוי' באלקים בגלוי המשכת המדות נקי' בכל לבבכם שלב הוא מקור המדות ומשכנם. משא"כ גלוי בחי' הוי' לבדו נקי' בכל נפשכם שהוא בחי' התקשרות כל הנפש חב"ד בחב"ד ומחשבה דבור כו'. וכמ"ש ואשים דברי בפיך ודברי אשר שמתי בפיד. וכענין שכינוא מדברת מתוך גרונו של משה. ואני המשנה המדברת בפיך וכו' ועיי' דברת בם כו'.

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר כו' קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין כו' עד ויבלע מטה אהרן את מטתם. להבין ענין המטה שנוהפך לנחש (ואח"כ חזר ונהפך למטה. וגם מה שזה היה המופת הראשון שנחת לפרעה וקדם לכל העשר מכות) הנה כתיב ויגצלו את מצרים וארז"ל (ספחים קט) שעששאה כמצולה שאין בה דמים. פי' לשקטו כל הנצוצין שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים דמים. פי' שנשארו כמצולה כו' ולא השאירו שם אפי' נצוצין א'. והנה להבין ענין הנצוצות שנפלו בשבירה"כ וענין העלאתם. הענין כי הנה ידוע ענין השבירה הוא מיתת ז' מלכין קדמאין דתונו שנשברו ונפלו למטה לביי"ע בבחי' הקליפות וטס"א. והיינו כמו על דרך משל בנשמת האדם שקודם בואה לגוף היתה בטילה בתכלית

גילוי לעולמות ונבראים. משא"כ הוי"ה נקי' אחד שהוי"ה הוא בחי' מקור כל היות ושרא דכולא קודם שבא לידי המשכה בבחי' גילוי בעיר אלקינו כו'.

והנה מבחי' אלקים נמשך למטה בחי' היראה. וכמ"ש והאלקי' עשה שייראו מלפניו. וכתיב את האלקים ירא. וכתיב את ה' אלקיך תירא כי בבחי' הוי' לית מחשבה תפיסא ביה. רק בבחי' אלקים את התפשטות גדולתו י"ת תפול על האדם אימה ויראת בושת כו'. וכן האהבה נמשכת ע"י בחי' אלקים דייקא. וכמ"ש הללוהו בגבורותיו הללוהו כבוד גדולו. וכתיב ואהבת את ה' אלהיך כו' להיות האהבה להוי' בבחי' בטול במציאות לבחי' דלית מחשבה כו' צ"ל תחלה ע"י בחי' אלקים שיתבונן בגדולת א"ס ב"ה והתפשטותו ונבראים. ומהו שוב לאהבה את ה' דלית מחשבה כו'. דהיינו ע"י בחי' יחוד הוי' באלקים. והוה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' שע"י בחי' אלקים הוא גילוי שם הוי'. ועיי' וראא אל אברהם ויצחק כו' הם המדות האוירי כו' שנולדו מזה. וצ"ו נאמר ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים שהוא יחוד הוי' באלקים להיות גילוי שם הוי' למטה. אך הנה נודע כי האהבה שממטה למעלה עיקרה כדי להגיע שתהא באה על האדם מלמעלה האהבה העליונה שהיא העיקרית. והאבות הן הן בחי' המרכבה. פי' כי אברהם מרכבה לאהבה העליונה. וכדכתיב ויסע אברהם הלך ונסוע ממטה למעלה עד הגגבה שהיא האהבה העליונה שתשרה עליו ומלמעלה בבחי' רוכב והוא יח' מרכבה אליה. והנה ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא. אך מי הגורם ומחבר האהבה העליונה שמאתערותא דלעילא שהיא בבחי' א"ס להיות שורה ומתגלה באתערותא דלתתא בנפש האדם שהוא גבול ונברא יש מאין. הנה ע"ו נאמר באל שדי. פי' שאמר לעולמו די עולמו הוא מ"ש עולם חסד יבנה. ופי' יבנה בבנין. וכמ"ש בחכמה יבנה בית כאדם שבונה בית לשבת כו' כך צריך החסד להיות נבנה בבית להיות בו ישיבת הנשמה כי חסד עליון ואהבה העליונה היא בחי' א"ס. וא"י להיות בו משכן הנשמה ומכון שבתה כי אם ע"י כמה עצמוצמות להיות בחי' עולם והעלם אוא"ס ב"ה. ולהיות נבנה בבחי' בית שהוא ע"י צירופי אותיות שתי אבנים בונות כו'. ועתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות בחי' יש וכמ"ש להנחיל אוהבי יש. שע"י כמה צמוצמים וירידות והשתלשלות המדרגות יומשך שיתגלה החסד עליון והאהבה העליונה בבחי' יש כדי שיוכלו הנשמות לקבל ולהיות נהנים מזיו כו'. וזהו שאמר לעולמו די הוא בחי' העצום שע"י וראא אל אברהם כו' להיות גלוי האהבה העליונה שהיא העיקרית. ועיי' נאמר ואהבת את ה' אלקיך ואהבת הוה פועל יוצא. וכן לאהבה את ה' ולא כתיב לאהוב כו' כי העיקר הוא להמשיך האהבה העליונה בק"ש. והוא מ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ואהבה זו תהיה בכל לבבך בתוך כל לבבך בשני ציריך. שגם הציצה"י ישוב לאהבת ה' כי בהמשיך עליו האהבה העליונה ממילא לבו המט ימס כהמס דונג כו'. ויהיה לאכפייא כו'. וזה נמשך בק"ש כי מפסוקי דזמרה עד ק"ש צ"ל האהבה שממטה למעלה אבל בק"ש צ"ל המשכת האהבה העליונה;

אך הנה כל זה הוא בגלוי המשכת המדות האוירי שהוא יחוד הוי' באלקים כשכבר נמשך בבחי' אלקים. אבל ושמי הוי' דהיינו בבחי' הוי' לבדו קודם שבא לידי גלוי המשכה במדות שהוא מקור ושרש כל החיות ומקור החיים כו' לא נודעתי להם שאינו בא לידי גילוי בנפש מחמת אתערותא דלתתא רק מפני כי אשר קדשנו במצותיו

לגבי אור איס ביה (כמיש חי ה' אשר עמדתו לפניו) והיינו משום שאו לא היה דבר המחשיך ומסתיר עליה הגילוי אלקות לכך היתה בטילה למקורה בתכלית. וכיון שירדה למטה ונתלבשה בגוף החומרי אזי הגוף מסתיר עליה להיות נדמה העולם ומלאו ליש ודבר נפרד בפע' ואין רואה בחי' הטבול של כל העולמות לגבי אור איס ביה המחיה ומהוה אותם תמיד. וכך עדי"מ הוא ענין שבה"כ שנפלו הנצוצין דתהו ונתלבשו בקליפות דביעי' שהקליפות מחשיכות על הנצוצות ומסתירים אותם מכל צד שלא ירגישו גילוי אור איס ביה עד שיוכלו להיות יש ודבר בפע' וכמאמ' פרעה לי יאורי ואני עשיתיני רק דקרו ליה אלהא דאלהיא. ואף שקודם השבירה היו הנצוצי' בטלים ומיוחדים באיס ביה מפני שאו היה מתגלה ואיסי בתם בגילוי ויהוד גמור אבל לאחר השבירה שירדו הנצוצין ונתלבשו בתוך הקליפות שהם מלבישים אותם ומסתירים הגילוי אלקות כמשל הגוף בשטתיר ומחשיך לגבי הנשמה כניל. לכך אינם יכולים להיות בבחי' שטל כמו שהיה תחלה. ולכן נ"ל בשם קליפות שהם כמשל הקליפה שהוא חופפת ומקפת על הפרי הכנוס בתוכה ומסתרת אותה כמשל קליפת האגוז. ואין תרופה להוציא הפרי כי"א עיי' שבירת הקליפה. וכך כדי להוציא נצוצי' הקדושה מהקליפות המסתירים עליהם היה צ"ל שבירת הקליפות וזה היה ענין אותות ומופתים ומכת שבמצרים כדלקמן אי"ה:

והנה כתיב ונהר יוצא מעדן וי' ונחש יפרד והיה לדי' ראשים. שם האחד פישון כו'. ופי' ומה היוצא מעדן היא המשכה והארה הנמשכת מח"ע דאצ"י שבה מלוכב אור איס ביה. ובה ועל ידה נמשך אור איס ביה בכל האצילות ונמשך עד בחי' מל' דאצ"י הנק' גן. וזהו להשקות את הגן. ושם באצ"י איהו וגרמוהי חד בהון. ולכן הנהר אחד שהוא עולם האחדות. וכיון שהגיע לראש הבריאה אזי משם יפרד בבחי' פירוד והתחלקות לדי' נהרות שהוא תחלת ההתחלקות. והנה כמשל הנהרות שהם נהר א' דומה לחבירו ללא במהותו וזהו מים מתוקין וצולחין והשני אינו כן. ולא בגודלו שזה נמשך מאתם פרסאות והשני נמשך מאה וכה"ל. כך אין דומים הנהרות עליונות זה לזה דהיינו פישון נילוס שר של מצרים נמשכו ונפלו בו נצוצים רבים מעולם התהו יותר ממה שנפלו לבבל כו'.

ועתה יובן ענין המופתים שהראה השי"ת למצרים. וכמיש וידעו מצרים כי אני ה'. פי' וידעו הוא מלשון שבירה כמיש וידעו עם את אנשי סכות. והענין כמבואר למעלה שכדי להוציא הנצוצ מן הקליפה המכסה עליה א"א להיות כי"א עיי' שבירת הקליפה וכמשל האגוז כו'. והענין שעיי' שבירת הקליפה יוכל להיות גילוי אור איס ביה להנצוצ' עד שיוכלל באלקותו ית' וזהו ענין סוס ורוכבו רמה. פי' הרוכב הוא הקליפה הרוכב ומכסה על הנצוצ. וזהו ענין מרכבת פרעה כו' ועיי' שבירתם נתגלו הנצוצות ונכללו באיס ביה (ובזה יתורץ מ"ש בקי"ס וידעו מצרים כי אני ה'). ולכאורה תמוה שהיה להלן כתיב כי"א נשאר בהם עד אחד. אלא דפי' וידעו לשון שבירה הו'. ועיי' היה גילוי אואיס להנצוצין והם ידעו ידיעה ממש כי אני ה' ועיי' שביעתו במיא' על קושיא זו). וידעו היה ענין העשר מכות בכדי לשבר הקליפות להוציא מהם הנצוצין. אבל ישראל עצמן לא היו צריכים למופתים כלל כי הם מאמינים בני מאמינים. וכמיש ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' כו' רק בשביל להוציא הנצוצות המובלעים תוך הקליפות ממש הוצרך להיות עשר מכות הגיל שזהו בשביל וידעו מצרים כו'.

ובזה יובן ענין המופת הראשון שהראה השי"ת לפרעה שהוא ענין

שנהפך המטה לנחש שזהו הקדמה לכל העשר מכות. כי הנה ענין העשר מכות מבואר שהוא לשבר הקליפות שהם בחי' יש ודבר בפע' כמיש לי יאורי כו' רק דקרו ליה אלהא דאלהיא כניל. וענין המופתים הוא להראות להם אף שעם היותם בחי' קליפות וטביא אינם אעפ"כ הם מקבלים חיות תמיד מקדושה בכל רגע ושבאמת ממש יש ודבר נפרד בפע' כדמוינם הכוזב אלא שהם בטלים בתכלית לגבי אלקותו ית' רק שהחיות נמשך להם עיי' מסכים והשתלשלות מדרגות רבים ועצומים וגברו כי"כ הצמצומים וההסתרים עד שיוכלו לומר לי יאורי כו'. ולכן בהגלות הארה רבה שלמעלה מן הצמצומים הם בטלים ומבוטלים וזה היה ענין המופתים כו'. ועיי' היה מורה המופת הראשון בענין המטה שנהפך לנחש. פי' מטה הוא לשון המשכה והטייה. וכן שבט גי"כ לשון המשכה כמו כוכבא דשביט. דהיינו כל המשכת סדר ההשתלשלות דקדושה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין נקי' מטה. ותניו היא מקור הקליפות דמצרים כמיש' התנים הגדול הרוכב בתוך יאוריו. והראו לו משה ואהרן איך שהמטה נהפך לנחש דהיינו שמבחי' אור והמשכה דקדושה הנקי' מטה נמשך החיות והקיום להתנין מקור הקליפות. וכמיש' רגליה יורדות כו'. ומלכותו בכל משלה אלא שזהו עיי' השתלשלות וצמצומים רבים כניל' עד שיוכל להיות נהפך ממטה לנחש (עיי' בתקוני זוהר תקון כי"ב בענין פי' מטה) שעיי' צמצומים רבים אלו מסתתר הרע שבבחי' המטה כי"כ עד שיוכל להיות התהוות בבחינת התנים הגדול והסופך בתוך יאוריו ואומר לי יאורי כו' כניל. ואח"כ הראו לו איך שהנחש נהפך למטה וגם ויבלע מטה אהרן את מטתם. היינו שחזר בחי' התנין להתבטל לגבי הקדושה האלקית ככראשונה (וזהו ענין העלאת הנצוצות הנ"ל) בזה הראו לפרעה ולמצרים אשר אינם יש ודבר בפע'. כי"א בכל רגע נמשך להם החיות מאלקות אלא שהוא ית' אל מסתתר (וברצותו נהפך הנחש למטה והיו כלא היו הקליפות) ועדי"מ היו כל המופתים להיות וידעו מצרים כי אני ה' כניל:

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם. הנה ארזיל מכזיבו יציאת מצרים בלילות. פי' גם בלילות. ולהבין מה נשתנה נס יצ"מ מכל הנסים שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כל כך. אך הנה בכל דור ודור חייב אדם לראות אי"ע בכל יום בבקר וערב כאלו הוא עת יצ"מ. והענין כי הנה נודע שיש ולערוז. ולעומת מצרים דקליפה יש מצרים בקדושה. וכשם שיש מצרים למטה כך יש למעלה ברותניות. וכן ישראל אלתא וישראל לעילא. וכשם שיש ברותניות למעלה בעולמות עליונים. כך הוא למטה בנפש האדם בעבודת ה'. והנה בחי' כני' דלעילא הוא מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. ולמטה בנפש האדם בחי' אהבה בתענוגים היא שמחת הנפש בה' עושה. וכמיש עבדו את ה' בשמחה וכתיב אם הבנים שמחה שהשמחה היא מחמת התבוננות באור איס. וככתיב כי אם לבניה תקרא. והיינו עיי' שיתבונן בגילוי אור איס ביה למטה אזי ישמח ישראל כעשיו ותהיה שמחת הנפש בהתגלות רשפי אף האהבה לצאת מנרתקה היא מאסר הגוף להיות חזות ה' היא מעוזה. והנה כתיב תחת אשר אל עבדת כו' מרב כל כו'. דהיינו בחי' כל התענוגים הרוחניים גי"ע עליון וגי"ע תחתון. והוא מחמת שיתבונן כמיש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים. פי' ששמו הוא מדת מלכותו אשר מלך שמו נקרא. וכמאמר ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך עוזר וכו'. והוא בחי' שכונה ששוכן בתחתונים וכמיש ושכנתי בתוכם ונקי' שמו מלך על כל